HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

אוחז בראש ובגוף ומזה אף כאן אוחז בראש ובגוף ומזה מאי קאמר הכי קאמר מה להלן כשהוא אחוז הראש בגוף מזה אף כאן כשהוא אחוז הראש בגוף מזה אי מה להלן בסימן אחד אף כאן בסימן אחד ת"ל והקריבו ות"ק וכי מאחר דנפקא לן מומלק והקטיר והקריבו למה לי אי לאו והקריבו הוה אמינא מאי כמשפט כמשפט חטאת העוף ואי משום ומלק והקטיר הוה אמינא [מ]מה הקטרה בראשו של מזבח אף מליקה בראשו של מזבח השתא דכתב רחמנא והקריבו דרוש ביה נמי הא [נ]חטאת בהמה דאינה באה אלא מן החולין מנלן אמר רב חסדא דאמר קרא [1]והקריב אהרן את פר החטאת אשר לו [נ]אמשלו ולא משל צבור ולא משל מעשר ביום [2]מביום צוותו נפקא [ס]כדי נסבה ידו הימנית מדרבה בר בר חנה נפקא [ע]דאמר רבה בר בר חנה אר"ש בן לקיש כל מקום שנאמר אצבע או כהונה אינה אלא ימין ואידך כהונה בעיא אצבע אצבע לא בעיא כהונה ותנא קמא ורבי אלעזר בר' שמעון ממול העורף מנא להו גמרי מליקה ממליקה: **מתני'** [פ]כשר בתורין פסול בבני יונה כשר בבני יונה פסול בתורין תחלת הציהוב בזה ובזה פסול: **גמ'** ת"ר [צ]תורין גדולים כשרים קטנים פסולים בני יונה קטנים כשרים גדולים פסולין נמצא כשר בתורין פסול בבני יונה כשר בבני יונה פסול בתורין תנו רבנן תורים גדולים ולא קטנים שיכול והלא דין הוא ומה

לוחז בראש ובגוף ומזה. לאחר מליקה הויא הזאה כדכתיב בחטאת העוף גבי שמיעת קול (ויקרא ה) והזה מדם החטאת וגו': **מאי קאמר.** דהא לוחז בראש ובגוף ומשמע שצריך לאחוז שניהן בתוך כף ידו ולא סגי ליה לאחוז בראש או בגוף ומנא ליה הא בחטאת: **כשהוא אחוז בראש ובגוף.** שמחובר הראש בגוף בשעת הזאה דהא כתיב [שם] ולא ידליל: **אף כאן כו'.** דע"כ היקישא להכי אתא דהא מול עורף מג"ש נפקא ליה לקמן וכמשפט חטאת בהמה לא אתרינן דהא מעוף סליק: **והקריבו.** דבעי הבדלה במקלא: **והקריבו למה לי.** לאלק דלא נימא כמשפט חטאת העוף בסימן אחד דהא אתקש מליקה להקטרה: **ה"א כמשפט חטאת העוף.** דסליק מייניה: **ואי משום ומלק והקטיר.** הכא הוה מפקינן ליה לדרשא אחרינא דמייניה נפקא לן [מ]מליקת עולת העוף דלמעלה מחוט הסיקרא היא בראש המזבח דאילו מליקת חטאת העוף למטה כדילפינן לה בזבחים (דף סד:) על קיר המזבח[ו] זה קיר התחתון כו' בפרק קדשי קדשים וכיון דמיבעי לן למילתא אחריתא לא אליס למעבד היקישא דכמשפט מהכא דסליק מייניה דאיכא למדרש היקישא דמליקה והקטרה לענין ראש המזבח והיקישא דכמשפט לענין אחיזת ראש וגוף: **השתא דכתיב והקריבו.** על כרחך עקריה מייניה דחילוק לגמרי משמע ליה לתנא קמא דלא תיגמר מייניה כלל ואוקמיה אחטאת בהמה ומהשתא דרישא מומלק והקטיר[ו] דלגמרי איתקש הקטרה למליקה בין לענין ראשו של מזבח בין לענין הראש בעצמו והגוף בעצמו: **משלו ולא משל ציבור.** מתרומת הלשכה: **משלו ולא משל מעשר.** דתרי אשר לו כתובים בפרשה ואפילו לרבי יהודה דאמרי[ח] מעשר ממון הציבור הוא להכי אתא אשר לו לממעטיה. וביום ובידו הימנית נמי בפר יום הכפורים כתיב [ויקרא טז] כי ביום הזה יכפר וכתיב ביה אצבע והכהנה והזה מאצבעו אל פני וגו' [שם]: **מביום צוותו נפקא.** למה ליה למילפא מחטאת בהמה הא בכולהו קרבנות כתיב ביום צוותו להקריב דמשמע ביום ולא בלילה וכל הקרבנות במשמע: **כל מקום שנאמר אצבע וכהונה.** ומוקמינן בפ"ק דמנחות (דף י.) או אצבע או כהונה וגמר ממלורע עני דכתיב ביה [ויקרא יד] וטבל הכהן אצבעו הימנית ומייניה ילפינן לכל היכא דכתיב כהן או אצבע שתהא עבודה בימין ובעולת נדבה כתיב כהן [שם ט] והקריב הכהן: **ואידך.** הא דאוקמינן במנחות או אצבע או כהונה הני מילי לרבנן אבל לרבי שמעון אוקימנא התם דכהונה בעיא אצבע דתע"ג דכתיב כהונה אי לא כתיב בה אצבע לא גמרינן בה ימין ות"ק דלעיל כר"ש סבירא ליה: **וה"ק.** דאמר [כפ.] כמשפט חטאת בהמה: **ור"א בר"ש.** דאמר [כפ:] כמשפט חטאת העוף ומפיק היקישא לאחיזת ראש וגוף: **מול עורף.** בעולה מנא להו תרתי לא מצי גמרינן מייניה דאי מצטרכא לן היקישא למול עורף תו לא ילפת מייניה אחיזת ראש וגוף דחילוקא דוהקריבו לגמרי ממעטו להבדלה בעולה מדין חטאת דהכי משמע חלק הכתוב בעולה ממליקת חטאת והטעינה הבדלה וכל שיעורו בשחיטה ישנו בהבדלה: **גמרי מליקה ממליקה.** במה מצינו מה מליקה האמורה בחטאת פירש לך בה הכתוב מול עורף אף כל מליקה איה אלא ממול עורף: **מתני' בתורין.** לשון משנה: ה"ג במתניתין **תחלת הציהוב שבזה ושבזה פסול.** תחלת הציהוב כשמתחילין להביא נוצה יפה להובה סביב לצואר פסולין בזה ובזה [ג]כך מפרש בגמרא [ע"ב] דבני יונה פסולין משום גודלן ובתורין מפני קוטנן דילאו מכלל קטנים ולכלל גדולים לא באו: **גמ'** [ט]**תורין גדולים ולא קטנים.** אתורים דקרא קאי: **גדולים ולא קטנים.** לקמיה [שם] מפרש מאי משמע: **שיכול והלא דין הוא.** אי לאו דכתיב תורים הוה ילפינן מדינא דקטנים כשרים: ומה

ואפילו קודם הזאה פליגי וא"ת לרב חסדא ולרבא ואביי אמאי מוקמי מתניתין דלא כר"א ב"ר שמעון הא לכאורה מתניתין קודם הזאה איירי דומיא דרישא דקתני חטאת העוף כיצד הוא עושה מולק ראשו ממול ערפו ואינו מבדיל ומזה כו' וי"ל דמשמע [ה] ליה דמתניתין פוסל בכל ענין אפילו לאחר הזאה משום דקא"ר אלעזר ב"ר שמעון שמעתי שמבדילין ומשמע דקאי אמתניתין ובא לאחלוק עליה ור"ת פירש דהא דקאמר רבי שמעון בן אליקים מאי לא יבדיל דקרא אינו צריך להבדיל הייגו בשעת מצוי בלדם הוא צריך וכשמבדיל כל שכן [ז]שמוליא דם ובשעת הזאה דוקא קאמר קרא לא יבדיל כלל אבל בשעת מיצוי אי אפשר לא יבדיל אין צריך להבדיל ובשביל לקרא דאיהו דחיק ומוקי אנפשיה ותרוייהו משתמעי מייניה דמלאפקיה בלשון לאו קדרים דבשעת הזאה לא יבדיל ולאסור אף בשעת מיצוי [ח]אלא אתא קרא דמוהקריבו (ב) נפקא דחילק הכתוב בין חטאת העוף לעולת העוף ולכך י"ל דאתא קרא למימר גמי דבשעת מיצוי אם ילדה לא יבדיל והא דקאמר לא שמיע להו דר"ש בן אליקים דמשמע שבא לאחוק על רב חסדא ורבא ואביי הייגו משום דלר"ש בן אליקים אין לחוש כשמבדיל אחר הזאה שעושה מעשה עולה בחטאת דמצות חטאת גמי כך היא דקרא אין צריך להבדיל קאמר וא"ת ולרב הונא דאמר משמיה דרב במעילה בפרק חטאת העוף (דף ח:) דמיצוי חטאת העוף לא מעכב אמאי פסלי רבנן כשמבדיל אחר הזאה והא אין כאן מעשה עולה דמתחת בשר בעלמא הוא כדפרישית לעיל ולמאי דפירשתי ניחא דדלמא רב הונא סבר (ג) כרשב"א דפי' קודם הזאה ופליגי קודם הזאה אבל לפירוש ר"ת קשה דאפילו לרשב"א לא פליג אלא לאחר הזאה וליכא למימר דלרבנן דמתניתין דזבחים (דף סד:) מיצוי חטאת העוף מעכב דרב הונא סבר כר"א ברבי שמעון דהא מהדר הש"ס במעילה לאוקמי כל סתמא דמתניתין כווותיה וי"ל דיעמיד מתניתין דקתני הבדיל פסול קודם הזאה ואתי אפילו כר"א ברבי שמעון וסוגיא דזבחים דקאמר מתניתין דלא כראב"ש אתי כרב אחא בר אהבה דקאמר במעילה דדם מיצוי חטאת העוף מעכב ואיכא רבנן (ד) דפליגי עליה דראב"ש אפילו לרב הונא דמדקאמר שמעתי שמבדילין משמע דפליגי רבנן עליה וסברי דמיצוי מעכב אבל סתם מתניתין דזבחים אתי שפיר כוותיה כדפירשנו: [י]**ת"ל** והקריבו. מה שפירש בקונטרס דאיפכא ליכא למימר דרבי ישמעאל אקרא דומלק והקטיר סמיך אין נראה דמומלק והקטיר ליכא לאוכוחי מייניה דלא נימא איפכא דהא איצטריך לראשו של מזבח אלא מסברא בעלמא אית ליה לרבי ישמעאל דלמול עורף אקשינהו תדע דלת"ק ורבי אלעזר לא בעו קרא למול עורף אלא ילפינן במה מצינו מליקה ממליקה: **ואידך** כהונה בעי אצבע. בסוף התודה (מנחות פג.) משני ידו הימנית כדי נסבה וכסוף דם חטאת (זבחים דף לא.) משני תרוייהו [ה] כי הכא [כ] ונראה דלמ"ד דבר הלמד בג"ש אינו חוזר ומלמד בהיקש ל"ל דכדי נסבה דאצבע [ל]חטאת גופיה ילף בגזרה שוה ממצורע דהיינו ימין [מ] בפ"ק דזבחים (דף יג) ובפ"ק דמנחות (דף י.) ואם כן היכי מצי למילף עולת העוף מחטאת מהיקישא דכמשפט: **נמצא** כשר בתורין בו'. אבריתא דהכא לא שייך למידק האי נמצא למעוטי מאי כדדייק לעיל[ו] אמתניתין דנמצא כשר בשחיטה פסול במליקה דהך ברייתא אמתניתין קיימא לפרושי דתורין גדולים כשרים בו' והדר מסיים נמצא כמו שאמרה משנתינו [ז] אבל לעיל לא צריך למתני כלל נמצא דכבר אשמועינן ריש"א דשחיטה מן הצואר ומליקה מן העורף ואם שינה בזה ובזה פסול: **שיכול** והלא דין הוא. בשום דוכתא ל"ג תרוייהו דשיכול משמע דאי לאו האי קרא לא הוה אמינא הכי אבל

והלא דין הוא משמע דבלאו האי קרא היה לו לומר כן: **שיכול** ומה בני יונה בו'. פירוש אי לאו קרא דתורים הייתי מכשיר אפילו קטנים מקל וחומר ואם תאמר ואי לא כתיב קרא דתורים לא הוה ידעינן תורין כלל דכשרים לקרבן ויש לומר דהכי פירושו שיכול אי לאו דאקים רחמנא תורים לבני יונה דמינה ילפינן בסמוך דתורין קטנים לא אלא היה כתוב תורים רחוק מבני יונה דהשתא היה משמע תורים בין גדולים בין קטנים ואפילו בלא קל וחומר הוה ידעינן אלא דניחא ליה למנקט למילף בקל וחומר אי נמי דהוה מצי למכתב בני יונה ותורים דהשתא לא הוה מקים תורים לבני יונה דאיכא למימר דקאי נמי בני אתורים ומכל מקום גדולים כשרים מדלא כתוב בהדיא בני יונה ובני תורים והוה אמינא מקל וחומר דכולם כשרים מ"ל תורים דמשמע גדולים דוקא כדמפרש לקמן דומיא דבני יונה:

ומה

מסורת הש"ס

א) [זבחים סה.], ב) זבחים לא. מנחות פג., ג) יומא נ., ד) [ר"ה ה. וש"נ], ה) (יומא נ.) זבחים כד: לא. מנחות י. ע"ש ודף פג., ו) [ויקרא ה], ז) [ויקרא ח], ח) [קידושין נב:], ט) ל"ל תוריס, י) שיך לעיל דף כא., כ) [ועיין תוס' סנהדרין סה. ד"ה ילא], ל) ל"ל דחטאת, מ) [ל"ל בפ"ב זבחים דף כד:], נ) [דף כ.],

תורה אור השלם

1. וְהִקְרִיב אַהֲרֹן אֶת פַּר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לוֹ וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ:
ויקרא טז ו
2. אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֶת מֹשֶׁה בַּהַר סִינַי בְּיוֹם צַוֹּתוֹ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְהַקְרִיב אֶת קָרְבְּנֵיהֶם לַיְיָ בְּמִדְבַּר סִינָי:
ויקרא ז לח

הגהות הב"ח

(א) תד"ה (בדף הקודם) ואינו וכו' וי"ל דמשמע להו דמתני': (ב) בא"ד דמוהקריבו הוה נפקא: (ג) בא"ד דלילמא רב הונא סבר כרשב"א דמוקי פלוגתייהו קודם הזאה אבל לפי' ר"מ כל"ל ומיכוח ופליגי קודם הזאה נמקק: (ד) בא"ד ואיכא רבנן ודאי דפליגי: (ה) תוס' ד"ה ומיהו וכו' משני דתרוייהו כדי נסבא ואי בעית אימא כי הכא ונראה:

מוסף רש"י

כדי נסבה. שלא לגורף (סוטה יט:) מידי דלא אצטריך למתנייה ותנייה בכלי (קדושין ה:). מדרבה בר בר חנה נפקא. וקס"ד לו אצבע לו כהונה ומין לן בכל אלו שלא נאמר כאן בהקרבתן (זבחים צח).

רבינו גרשום

ות"ק וכי מאחר דנפקא לן מומלק והקטיר. כלומר מאחר דנפקא לן הבדלה בעולת העוף מומלק והקטיר מה הקטרה הראש בעצמו והגוף בעצמו אף מליקה וכו' כלומר והקריבו למה לי השתא דכתיב והקריבו שדינו מובדל מחטאת העוף דרוש ביה נמי הא מה הקטרה הראש בעצמו והגוף בעצמו אף מליקה כו': ידו הימנית מדרבה בר בר חנה נפקא. כלומר ובחטאת בהמה כתיב בה כהונה: ואידך כהונה בעיא אצבע. כלומר אע"ג דכתיב כהונה לא נימא יד ימנית עד דכתב אצבע אבל אי כתב אצבע אע"ג דלא כתב כהונה משמע יד ימנית והכא בחטאת בהמה כהונה איכא אצבע ליכא: דלא לישתמיט קרא וליכתוב מן [בני] התורים או מן (בני) היונה וכו' כמה פעמים בתורה [כתיב] מן התורין או מן בני היונה לא לישתמיט קרא פעם א' וליכתוב מן בני התורים אם מן היונה. אלא מדכתב מן התורים או מן בני היונה

עין משפט נר מצוה

קנט א מיי' פ"ה מהל' עבודת יום"כ הל"ג:
קס ב ג מיי' פ"ג מהל' מאכלות אסורות הלכה ב:

שיטה מקובצת

(א) דמיניה נפקא לן למליקת עולת העוף דמצותו למעלה: (ב) ומהשתא דריש ביה נמי מומלק והקטיר דלגמרי אתקש מליקה להקטרה בין לענין: (ג) פסולין בזה ובזה כדמפרש בגמ': (ד) וכשמבדיל כ"ש שמתמצה כל הדם ובשעת הזאה דוקא קאמר קרא דלא יבדיל כלל אבל אשעת מצוי בעי למימר קרא: (ה) לא אתא קרא דמוהקריבו נפקא דחילק ונ"ב נ"א דמוהקריבו הוה נפיק דחילק: (ו) אבל לעיל לא צריך למיתני כלל וכו' עד סוף הדבור. נ"ב שלא נמצא בס"י: